

VÍCHO OJEHECHARAMÓVA

Graciela Montes mba'e

Omoha'anga Paz Tamburrini

Ombohasa guaraníme Adán Fernández ha Sixta Sosa

Ko aranduka ha'e:

..... mba'e

Presidente

Dr. Alberto Fernández

Vicepresidenta

Dra. Cristina Fernández de Kirchner

Jefe de Gabinete de Ministros

Ing. Agustín Rossi

Ministro de Educación

Lic. Jaime Perczyk

Unidad Gabinete de Asesores

Prof. Daniel José Pico

Secretaría de Educación

Dra. Silvina Gvirtz

Subsecretario de Gestión Educativa y Calidad

Lic. Mauro Di María

Subsecretario de Educación Social y Cultural

Lic. Alejandro Horacio Garay

.....
Directora Nacional de Educación Primaria: Mg. Cinthia Kuperman

Seguimiento editorial: Noelia Forestiere, Pablo Clementoni, Gabriel Szklar

Directora Nacional de Inclusión y Extensión Educativa: Pilar Piccinini

Coordinadora del Plan Nacional de Lecturas: Natalia Porta López

Gestión de derechos: Verónica Varela. **Corrección y asistencia editorial:** María Aranguren

Coordinadora de la Modalidad de Educación Intercultural Bilingüe: Lic. Adriana Serrudo

Coordinación de Materiales Educativos

Coordinadora general: Alicia Serrano. **Coordinador editorial:** Gonzalo Blanco.

Edición: Ana Feder, Alcira Bas, Gabriela Nieri, Martín Glatzman, Paola Iturrioz, Fernanda Benítez.

Diseño y diagramación: Elizabeth Sánchez (PNL), Mario Pesci, Paula Salvatierra.

Colaboración: Fabián Ledesma

En: *Un gato como cualquiera*. © Graciela Montes © Ediciones Colihue SRL

Ilustrado por Paz Tamburrini

Traducción de Adán Fernández y Sixta Sosa

Montes, Graciela

Vícho Ojehecharamóva / Graciela Montes; ilustrado por María Paz Tamburrini. - 1a ed. - Ciudad Autónoma de Buenos Aires: Ministerio de Educación de la Nación, 2022.

32 p.: il.; 28 x 20 cm. - (Historias x leer)

Traducción de: Adán Fernández; Sixta Sosa.

ISBN 978-950-00-1694-0

1. Literatura Argentina. I. Tamburrini, María Paz, ilus. II. Fernández, Adán, trad. III. Sosa, Sixta, trad. IV. Título. CDD A860.9282

**Vícho
ojehecharamóva**

Graciela Montes mba’e

Omoha’anga Paz Tamburrini

Ombohasa guaraníme Adán Fernández ha Sixta Sosa

Pe Vícho Ojehecharamóva
ojehechauka peteĩ árape ambue
arapeguáicha pe Vy'arenda Tavao
Jerépe oñemomba'eguasúvape.
Anata, akõi, jepiverõguáicha, oĩkarãi
yvyku'iaty.

Pe Vícho Ojehecharamóva omañáva hese
pe hesa pytãngyme peteĩ kyhaguy rupive.

Añetete'akue ojehecharamo,
ojehecharamo kachiãi'ỹme. Oguereko'akue
peteĩ akãguasu henyhêva chororĩgui ha
ijuru'a jepyso asy. Oguereko'akue hete
kyra vakáicha ha irundy py'i, peteĩ teĩ po
pysãndive. Hesa pytãngy. Oguereko'akue
tesakuare ñaimo'ã'ỹva. Oguereko'akue
tuguái ojepukaha, haĩ, hañykã ñaimo'ã'ỹva.

Vícho Ojehecharamóva ha'e umi
ndaikatúiva ha'e ha katu ha'e, oñembo'y
rupi upépe hina.

Anata opyta omaña hese; ikaraña
ipópe. Ha pe Vícho Ojehecharamóva
omaña avei Anatare hesa pytangyetépe.

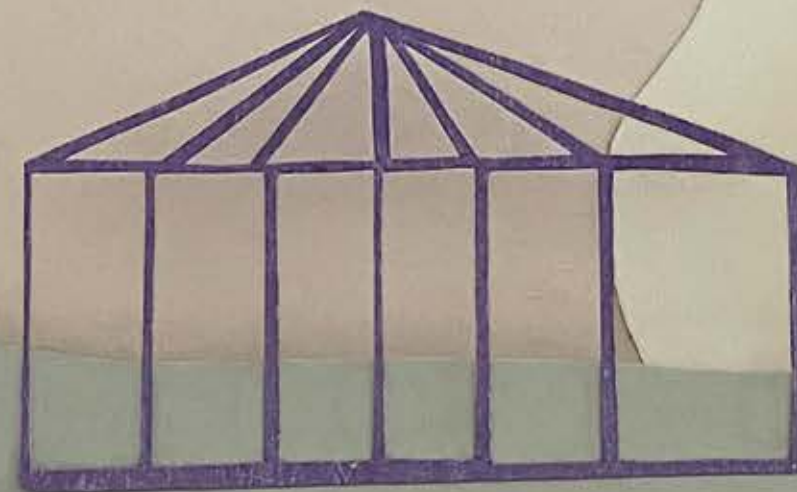
Uperiremi oñepyrũ isarambi pe marandu,
jaikuaángo upéa. Pe Vícho Ojehecharamóva
ndaikatúi okañy avavéi peteĩ Táva
Oñemomba'e guasúvape.

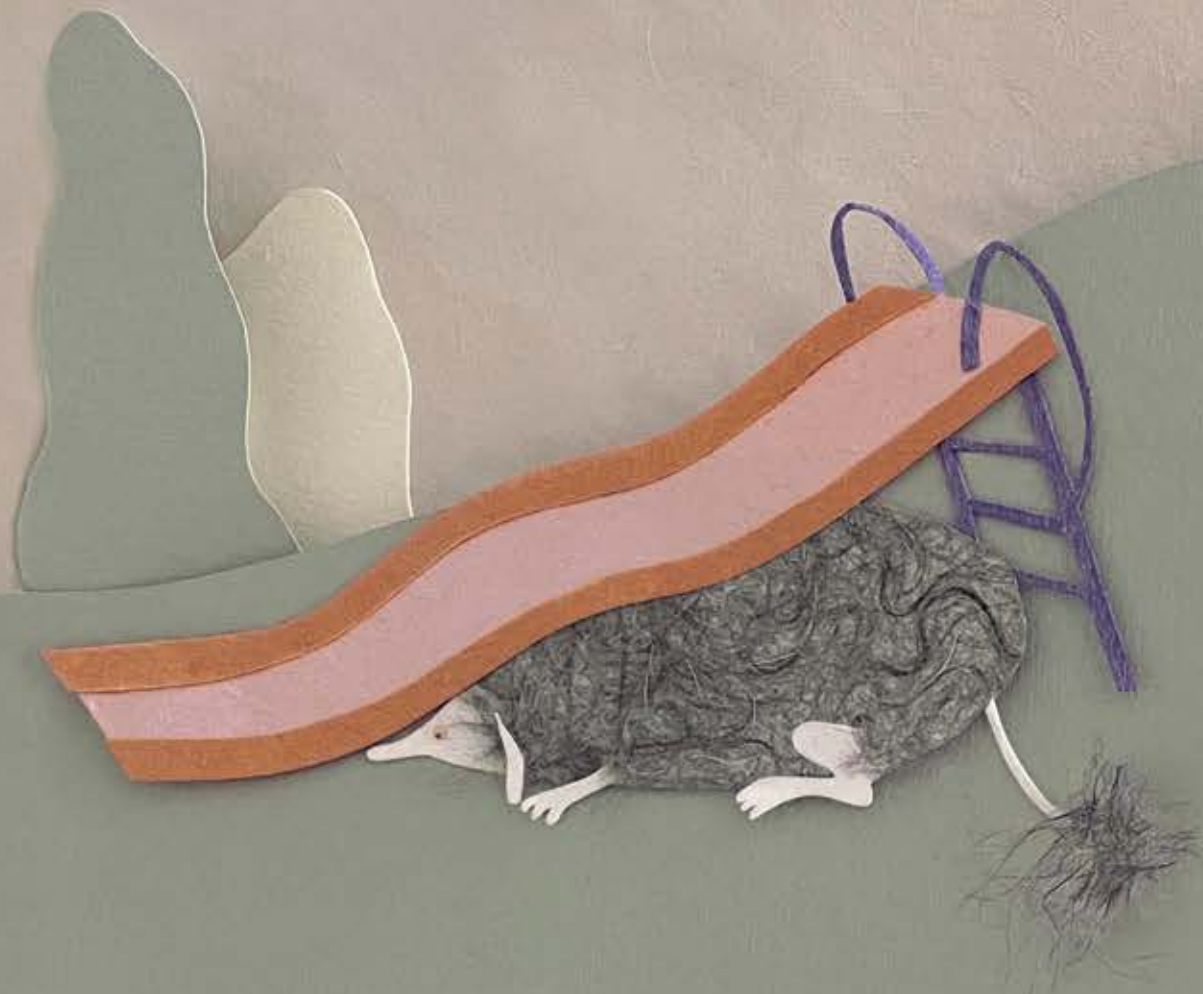
Pe Vy'arenda Jerépe oġuahẽ
tekovekuaaharakuéra ha oñangarekóva,
umi oñe'ẽva ta'angambyrýpe ha mymba
pohãnohára, médiko chae ha árakuaaha,
temimbo'ekuéra Ta'anga Porã pegua ha
tendotarekuái Sociedad Rural pegua.

Ha oġuahẽ katu, Omyakãva
táva, Peteĩete Táva Myakãhára táva
oñemomba'eguasúvape, upepete
omonandika pe vy'arenda.

Ha hetaiteve mba'e oĵapouka, ndaha'ei
reiete ha'e myakãhára.

Oĵapouka techapyrã, oĵeġueru
haġua peteĩ ka'irãi. Ha asaje mboyve
oġueru hikuái peteĩ ka'irãi tuicháva
kuarepotitĩrana, overáva mbyjáicha.
Overaitereĩgui avave ndoġueroviái
mba'eichapa pe Vícho Ojehecharamóva
ndoikeséicharamo ipype.

Ojelia ha'e tobogan guýpe, omaña ñemi umi Hesa pytangỹme ha omaña mba'éichapa Anata oikarãi jey pe yvyku'i, oipe'a hağua chugui kuatiakuéra, mbayru'ikuéra ha opaichagua mbayru umi oğuahẽva ohejava'ekue.

Anata omaña avei hese sapy'apy'a ha he'i karapete:

— Vícho Ojehecharamóva, Vícho Vai, aichejáranga Vícho.

Añetehapegua pe Vícho Ojehecharamóva oñemoinge hağua ka'irãime ojeipuru sã pytã ha itasã ijapu'áva ojoajúva kuarepoti pytãme.

Uperire ohupi pe ka'irãi ha omongorre peteĩ mba'yругuatápe táva jehopyty ramo, ou ha oho pe Tape Guasu rehe, umi Tendota Rape rehe, pe Kuarepotiju Rapére ha Cine Rapére.

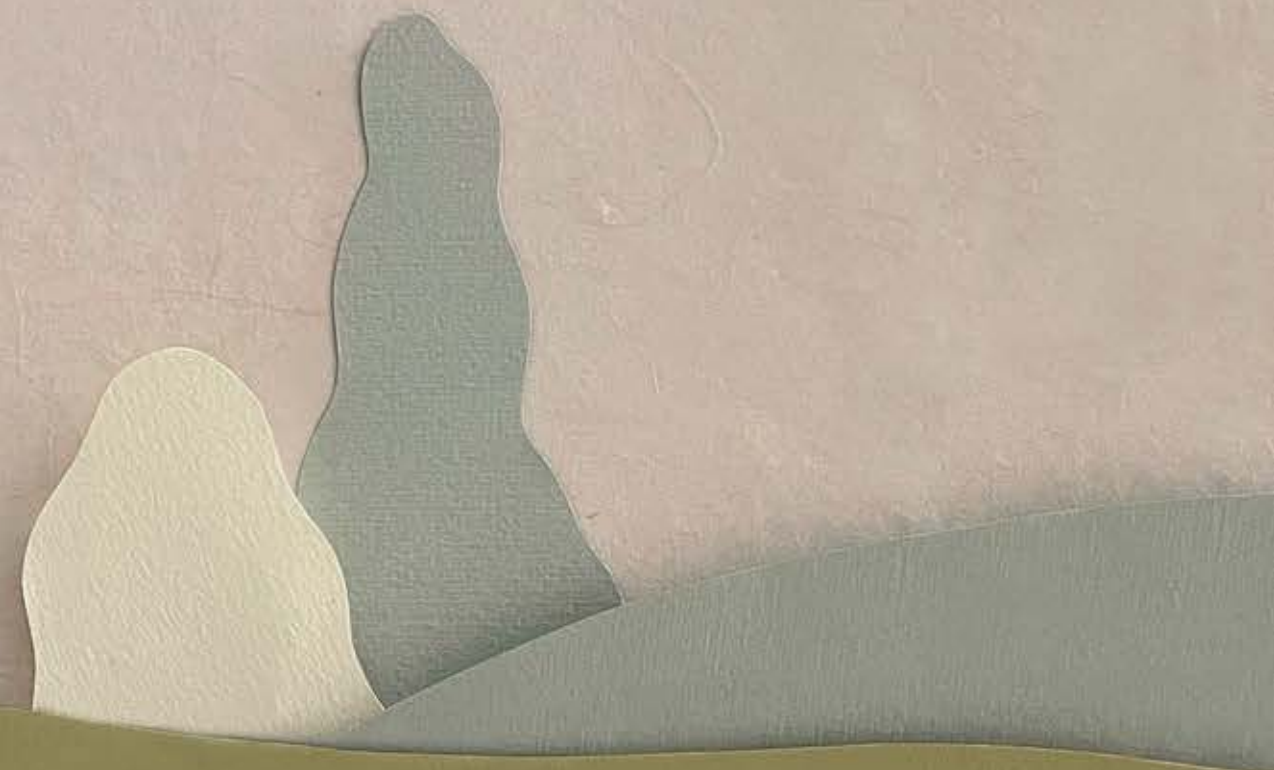
Opavave oñonupãnupã ohecha haġua
Vicho Ojehecharamóva rehe, oitira haġua,
ikatu ramo, inambígui, oñakãkarãi haġua,
sapy'a , temberaguekuéra.

Avave, katu, nomañái hesáre, pytãngy
ha ijapu'a geranio potýicha.

Ha pe Táva Oñemomba'eguasúvape
rejepokuaarei opa mba'épe, peteĩ Vícho
Ojehecharamóvape avei.

Upévare, pe Vícho Ojehecharamóva
uperiremi ndojehecharamovéima,
ha'evaekue peteĩ vícho, ha uperire peteĩ
vícho oporomoangeko'õva. Avavépe
ndojehúi ohóvo omboguata tavao
rupi maymáva ohecha haña opavave
ojehechapamahaguére.

Mbeguekatúpe pe Vícho
Ojehecharamóva ndohechavéima
umi ohasáva umi hesa pytãngýme ha
oñemoakuruchĩ pe ka'irãi jokoha rehe, pe
ka'irãi overáva ndaijapypẽi rupi.

Upéma ramo ou jey pe Táva
Myakãhára Peteĩva. Ha ou jey
umi tekovekuaaharakuéra,
oñangarekovakuéra, ñe'ẽharakuéra ha
mymba pohãnoharakuéra. Ha arakuaaha.
Ha médiko chae.

—Oñembyai —he'i mymba pohanohára.
—Ikangy —he'i biólogo.

—Oñepohãno —he'i médiko chae.
Ha opavave oġuahẽ peteĩ ñe'ẽme pe
Víchó Ojehecharamóva naipohãveimaha.
—Tojegeraha jey vy'arendápe!
—Ojapouka myakãhára, ha omohu'ã pe káso.

Ha katu, myakãhára he'i ramo jepe, pe
káso ndopái upépe, pe Jejere Vy'a Rendápe
oĩ rupi Anata, jepivêrõguáicha, oitypei pe
yvyku'i.

—Víchó Ojehecharamóva, Víchó Vai,
aichenjáranga vícho —he'i ijupe Anata
ohechárõ guare chupe, iñakuruchĩ pe
ñepyrũrãicha peteĩ kyha guýpe.

Ha asaje rupi ombojeko karãiha pe
paraíso máta rehe, oñemokã hy'áikue
ikamisa jyvápe, ha oguapy oipe'a hyrúgui
mbegue katu ikarurã ryru: peteî kesu ha
matambre sângui heta imayonesava.

Oisu'úta jave peteĩ mbujape kytã'i
oñepy'amongeta:

—Aichenjáranga vícho, ikatu oime
ivare'a hína.

Upéma ramo Anata oñemboja mbegue
katu pe kyha peve ha mbegue avei omboja
ipo tuicha peteĩ sángui kesu ha matambre
pe hu'ãme.

Upépe, pe Vícho Ojehecharamóva opu'ã
pe ipy'i ári po ipysãre, omaña Anata póre
pe ijuru añetegua'ỹva reheve, omongu'e
vy'águi pe huguái ikachiãiva ha oikutu umi
hãi ikachiãiva pe sángui ikyrỹivape.

—Aichenjáranga vícho, Vícho
Ojehecharamóva —he'i Anata—. Ivare'a
ra'e.

Pe árape ha upéi hetave, Anata ha pe
Vícho Ojehecharamóva okaru oñondive
paraíso máta guýpe.

GRACIELA MONTES

Ciudad de Buenos Aires, 1947. Ha'e haihára, ñ'ẽmbohasahára ha mboéhára taípe. Ojapyhy hepymé ã Lazarillo (1980) ha oñejoravo Argentina-re hepyme'ẽ Internacional Hans Christian Andersen-pe. 1999-pe ojapyhy hepymé ã Pregonero de Honor ha 2018-pe hepymé ã Hispanoamericano SM mitãnguéra ñé ãporãhaipyreme. Ohai 70 ári aranduka ojekuaapyréva, ijapytépe: *Tengo un monstruo en el bolsillo*, *El club de los perfectos*, *Otroso*, e *Irulana y el ogronte*. Omõtenonde ñembyatyteĩre “Los cuentos del Chiribitil”, Centro Editor de América Latina-gui. Ijapy'ãpo moñe'ẽ rehegua (*La frontera indómita*, *El corral de la infancia*, ambuéva apytépe) ha'éva mbo'ehára oipurúva katuete hembiapo ñemoarandurãme.

ADÁN FERNÁNDEZ

Asunción-Paraguay, 1989. Ha'e Guaraní ha Avano'õkuaáme mbo'ehára ha avei Psicopedagogo. Oporombo'éva Coordinación de Educación Intercultural Bilingüe de Formosa atýpe.

@kvkfotos

PAZ TAMBURRINI

Ciudad de Buenos Aires, 1980. Ha'e mbohérara Artes Visuales rehegua, moha'ãngakuatiahára avei omoha'ãngapyréva, oipy'areraháva ingeniería aporeka rehegua kuatiápe ha Kuatia cut. Oñemboheko ñembojeguápe pe jetopa atyguasu arýpe Museo Patio Herreriano España-pe. Ohupyty ñemomba'eguasute ta'angahai temiandu'yta omé ãva Cámara del Libro-pe, por *Dormir en el medio*, Ani Mestre mbá éva. Omohá ãnga, ambue hembiapo apytépe: *Diminuta*, de Silvina Rocha, *Una oveja*, de María Laura Dedé y *17 pasos para andar descalzo*, Jorge Luján mba'éva.

SIXTA SOSA

Alberdi-Paraguay, 1978. Ha'e Guaranimegua mbo'ehára. Oporombo'éva Coordinación de Educación Intercultural Bilingüe atýpe ha kuatiakuérapegua kuñakuéra Secretaría-pe Formosa-pe.

Mombe'upy ñemoñe'ẽrã

Remoñe'ẽ haġua ne mbo'ehárandi.
Remoñe'ẽ haġua neaño ha ambuëndi.
Ñemañarã, hendurã ha ñemosarambirã.

Ko aranduka'aty oĩ pairundy mombe'urã
haiharakuéra mba'e ñane retãmegua
oñemoha'angáva ava ikatupyryvévare.
Poteĩ oñembohasa po ava ñe'ẽme.
QR rupive retopáta aranduka'aty hesakã
porãva - oĩva Argentínape ñe'ẽ ha'angápe
ha jehaipyrepete - Ipurorãva Orquesta
Federal Infantil ha Juvenil pe Programa
Nacional Orquesta ha Coro-re.
Ko'ã arandukakuéra oġuahẽ opavave
mitãnguérape oĩva mbo'ehaópe tetã
tuichakue.

Nderekoite emoñe'ẽvo.

Vícho ojehecharamóva

Távape ndaha'etí ojehechapokãva
vícho ojehecharamóva. Ndaha'etí
ojehechapokãva vícho jehecharamo
ñeñanduka távape, peteĩ vícho
ojehecharamóva. Anata ha'e peteĩ ava
imarangatúva, omañakuaáva tesáre ha
mba'éichapa ñañangarekova'érã yvágare:
peteĩ vyramata ha avei, peteĩ ñe'ẽ
ikatúva jaguapy ja'u oñondivepa peteĩ
Sánguche hu'ũmbajepéva.

Versión
multimedia

Versiones
en lenguas
indígenas

Aranduka oñemosarambi ñehépyme'ẽ'yme